TEORIA CĂLĂTORIEI ÎNTRE NEVOIE DE COMUNICARE ŞI CHELTUIALĂ DE NERVI. JURNAL DE MARIN SORESCU

Conf. univ. dr. Mariana ANDREI
Universitatea din Piteşti

Abstract

Marin Sorescu travels around the world preceded by the fame of his work, oscillating between the pleasure of tasting and smelling the wonders of the world and the feeling of alienation.

Traveling "with or without tie," at home or abroad, Marin Sorescu showed, wittingly or unwittingly, the sensitivity of his artist's soul that never misses the opportunity of "growing wings" or sending home "a silent message from the places he roams on foot, from the mountains so skilled in beauty and greatness."

Cu toate că Marin Sorescu se declară împotriva jurnalului ca *expresie directă a autorului şi ca gen bastard, fără reguli*, publică în 1999, *ceva ca jurnalul şi ca romanul* intitulat *Jurnal* şi subintitulat *Romanul călătoriilor*.

Nehotărârea autorului nu trebuie să ne mire. În primul rând din cauză că jurnalul, specie în proză, situată la graniţa dintre istorie literară şi beletristică, apărut târziu în literatură, se caracteriza la început ca un gen de sertar, folositor cu precădere autorului, iar mai târziu, ca un gen literar minor, un fel de complicitate între autor şi public.

În al doilea rând, în prefaţa la *Jurnal*, intitulată sugestiv *Jurnalul în ploaie: Generalităţi*, Marin Sorescu recunoaşte că orice scriitor ar dori să aibă un jurnal, întrebându-se retoric, *dar cine să i-l ţină? cine să i-l scrie? cine să i-l păstreze?*

Lipsa unui jurnal şi în special a unui jurnal intim este un efect al *civilizaţiei*, arată Sorescu, *care aşa cum se prezintă ea pe baza mileniului trei*, *aproape interzice jurnalul intim*, fiind ferm convins că *acest „intim" atrage curioşii*, care poartă toată vina, că scriitorul nu poate fi exact în jurnalul său.

Cine sunt aceşti curioşi? Familia şi impiegaţii de mişcare. *Soţiile sunt curioase ca nişte impiegaţi, impiegaţii curioşi ca o soţie*. Din cauza lor scriitorul *care, har Domnului, nu duce lipsă de intuiţie*, încercând *să pareze, îşi simplifică viaţa sufletească până la Codul stării civile şi renunţă la tot ce ar putea deranja în dreapta şi în stânga. Şi atunci, de ce să mai scrie?* se întreabă pe bună dreptate Marin Sorescu, asociind curiozităţii soţiilor pe aceea mult mai periculoasă a securităţii.

În acest sens, jurnalul, ca *document <abisal> al personalităţii în desfăşurare*, i se pare o formulă de neacceptat. Va accepta, în schimb, jurnalul ca *document de însoţire*, cel mai bun

BDD-A23569 © 2009 Editura Universităţii „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 09:11:27 UTC)

exemplu fiind *jurnalul telegrafic* al lui Titu Maiorescu, care consemnând tot felul de *mărunţişuri* şi *amănunte*, creează, în viziunea lui Marin Sorescu, *vuietul colosal al unui grohotiş, alunecând pe munte*, adică *o puternică senzaţie de viaţă, de adevăr şi mişcare*.

În aceeaşi prefaţă lămuritoare, autorul ciclului de poezii *La lilieci* recunoaşte că jurnalul, ca expresie directă a autorului şi ca gen fără reguli, care nu tinde la nimic şi nu propune nimic, este apreciat diferit de cei care s-au interesat de literatura subiectivă, fie teoretic, definindu-i principiile, fie practic, ca autori de jurnale.

Dar cine sunt autorii de jurnale? Glumind, George Călinescu (care de altfel socoteşte jurnalul *o prostie*) răspunde că *tinerii imberbi şi femeile romanţioase*.

În parte are dreptate: Titu Maiorescu îşi începe jurnalul la 15 ani, Mircea Eliade la 13 ani, Gala Galaction la 17 ani, Mihail Sebastian era şi el elev la liceu când devine autor de jurnal. Dar nu numai tinerii se lasă atraşi de acest fel de confesiune. Liviu Rebreanu îşi începe jurnalul la 42 de ani şi-l ţine până la sfârşitul vieţii, Marin Preda, sensibilizat de boală şi de drama conjugală, începe să-şi noteze neliniştile, eşecurile, temerile sale, la vârsta de 36 de ani. Şi exemplele pot continua.

Lecturând *Jurnalul în ploaie*, începem să înţelegem: Marin Sorescu ştie ce este acela un jurnal şi mai ales, cum se scrie acesta. Dar, este clar: el nu este dispus la confesiuni intime şi vinovaţi de acest lucru sunt *civilizaţia* şi *curioşii*. Din cauza lor, declară: *Nu scriu nici un fel de jurnal, căci n-am timp, nici litere, nici spaţiu*.

Ne întrebăm atunci, de ce şi-a intitulat creaţia *Jurnal,* când el însuşi recunoaşte că fiecare autor de jurnal îşi iubeşte propria modalitate de abordare, neexcluzând teoretic pe celelalte, şi, mai ales, ne întrebăm dacă mai poate fi vorba în jurnal de două personaje, despre a căror existenţă pomeneşte Eugen Simion: *unul care iese în faţă, ca emblemă a autorului (imaginea lui publică, reprezentativă) şi altul care se ascunde printre rânduri*, sau prin exprimarea lui Gide, *eul profund* (omul care scrie) şi *eul biografic, eul superficial* (omul care trăieşte în umbra operei).

Scriere subiectivă, jurnalul trebuie *să convingă, nu să placă*, pentru că *frumuseţea scrierii intime nu poate fi dată decât de volumul adevărului pe care îl conţine şi, <ipso facto>, de gradul de sinceritate a confesiunii*, care înseamnă *exactitate, spontaneitate, credibilitate*.

Dacă începe să placă, completează Eugen Simion, *devine public şi forţează porţile literaturii*.

În privinţa relaţiei jurnalului cu literatura, Marin Sorescu mărturiseşte tranşant: *pe mine nu mă interesează jurnalul care devine literatură. Ori, ori… Literatura îmi place separat. Jurnalul mă interesează aşa cum spuneam, ca document şi ca autenticitate*.

BDD-A23569 © 2009 Editura Universităţii „Petru Maior”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 09:11:27 UTC)

De asemenea, Sorescu este conştient că opera lui nu este chiar un jurnal intim şi de aceea completează pe lângă *ceva ca jurnalul* cu *ceva ca romanul*. Se gândeşte, probabil, la jurnalul de tipul *roman indirect* practicat de Mircea Eliade şi pe care Sorescu îl pomeneşte laudativ în amintita prefață, deoarece *aduce un serviciu enorm culturii române, pentru că, circulând în lume, vehiculează un adevărat torent de nume româneşti, stârnind curiozități şi deschizând apetitul*.

Marin Sorescu apreciază şi *Jurnalul* lui Rebreanu în care, autorul lui *Ion, este interesant şi în postura sa umană, cotidiană, domestică*, imagine care nu apare în *Jurnalul* său.

Marin Preda citeşte jurnalul lui Tolstoi din 1910 (anul dispariției marelui scriitor rus) ca să se întărească moral şi constată că lectura, lăsându-l indiferent, l-a indignat profund: *Marele artist care fusese Tolstoi dispăruse şi aveam în fața mea un om neînsemnat, un fel de popă de țară*.

În schimb, pe Marin Sorescu îl interesează mult jurnalul scriitorului rus, socotindu-l o capodoperă, fie din cauza *personalității autorului*, fie din cauza *conținutului propriu-zis*, consemnat de autor *cu patima unui bolnav, care-şi tot ia temperatura*.

Hotărât lucru, Marin Sorescu vrea să ne convingă, dacă mai este cazul, că opera lui nu este un jurnal. Pentru aceasta, în finalul *Jurnalului în ploaie*, evocă, uşor ironic, o imagine din copilărie, o imagine tristă care nu-l încurajează, după cum mărturiseşte, *în ale scrisului*.

Copil fiind, am citit pe caldarâmul unui orăşel din Oltenia pagini răzlețe, scrise caligrafic, <pentru eternitate>, de nu ştiu ce mână încrezătoare în destin. Ploua şi literele intrau unele în altele, curgând la vale. N-a fost o viziune în stare să te încurajeze în ale scrisului ...

Şi deodată înțelegem! Autorul, care se declară Sunt mai degrabă *omul plecărilor, / decât al venirilor* şi *Mă simt foarte bine când plec. Unde? / Nu contează. / Vom vedea la fața locului / Fața locului e întreg globul pământesc, / Care trebuie să fie la fel de intim / Ca şi globul ochilor,* se plimbă cu geamantanul în mână, *cu cravată sau fără cravată,* prin lumea largă, invitat la congrese sau colocvii internaționale.

Şi atunci titlul *Romanul călătoriilor* ne apare ca fiind cel mai potrivit pentru un autor *căzut cu totul în darul călătoriilor* şi care îşi făcuse un joc *din descrierea unor locuri pe care nu le văzuse niciodată*. Călătorise imaginar, vrea să spună Marin Sorescu şi *lumea, cuibar cu ouă de vultur,* îl cucerise iremediabil.

Iar acum, când are ocazia să vadă pe viu ceea ce trăise numai în imaginație, are comportamentul copilului nerăbdător, care vrea să vadă totul şi, mai ales, să înțeleagă totul. Dar, în graba lui, lasă în urmă însemnări care *n-au nicio ordine*. Este conştient de zorul şi bucuria sufletului şi încearcă să se explice: *Cititorului i se va părea că însemnările mele n-au*

BDD-A23569 © 2009 Editura Universității „Petru Maior”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 09:11:27 UTC)

nicio ordine … Ba văd lucrurile idilic, ba sar la nişte aspecte … Vina nu e a mea. (Dar a cui? Am vrea să …). *Aici se sare de la una la alta cu cea mai mare uşurinţă. Există trambulină pentru orice, chiar şi pentru săritul în Lună.*

Ne amintim, fără să vrem, de Jünger şi de jurnalul lui, în care autorul afirmă că *într-un sistem totalitar, jurnalul este o expresie a libertăţii de gândire şi chiar, putem spune, o formă de libertate a scriiturii*. Oare, nu cu libertatea spiritului poate fi asemănat săritul în Lună?

Autorul volumului de parodii *Singur printre poeţi* (1964) nu se dezminte nici acum. Pe de o parte mărturiseşte că *orice şedere acasă mă enervează, n-am stare şi aş vrea să plec pe toate drumurile. Odată văzut cu geamantanul în mână, mă liniştesc brusc şi nu trebuie decât să-mi arăţi direcţia, unde aş vrea să mă duc, şi mă duc întins. Pe jos, cu avionul, cu trenul, cu căruţa, cu teleguţa*. Pe de altă parte, *toate drumurile mă enervează*. De aceea, concluzia se impune: *Plec cu plăcere (enervat însă), şi mă întorc cu aceeaşi plăcere (enervat însă), oriunde şi de oriunde*.

Marin Sorescu se dovedeşte a fi un scriitor pentru care contează mult şi părerea unor profesionişti ai genului cu care, din curiozitate, propune un dialog despre jurnal *ca modalitate*. Elias Canetti identifică jurnalul cu *un rezervor de idei*, mai precis cu *lucruri începute, sugestii, idei pe care să le preia şi să le termine alţii*. Şi gândurile lui Marin Sorescu i se plimbă prin cap şi toate duc *la plimbare*, pentru că, deşi enervat, se simte bine *de câte ori vreun gând de-al tău ţi se întoarce acasă, seara, târziu, când rămâi singur. Tu mai ostenit decât el, el, mai ostenit decât tine, dar ce stranie senzaţie şi binefăcătoare*.

Neuitând că este şi poet, Marin Sorescu presară însemnările din călătorii cu versuri în care s-au cuibărit gânduri sprintene. *În jurul lumii, pe catalige / N-am vapor, n-am avion, / Dar nici pe jos n-am chef să merg în jurul lumii. / Căci ce poţi vedea – pe jos? Cerul? / În vârful unor catalige eşti ca un turn / în mişcare / Poţi zări idei.* Aceeaşi originalitate şi seriozitate mascată răzbat şi din impresiile de călătorie din Veneţia sau Suedia: *Veneţia cu canalele sale / Pare o lucrătură în lână, moale, / Ca un pulover / Pe care o fată frumoasă / Cu picioare lungi, în mare, / Tot încearcă să-l scoată pe cap / Şi i s-a-nţepenit în dreptul sânilor*. Vizitând Suedia, se întreabă şi ne întreabă nedumerit: *Un început sau un sfârşit de munte? / Un început sau un sfârşit de mare? / Un început sau un sfârşit de pământ?*

Orice s-ar zice, îi place să călătorească, să primească *un mesaj mut din partea cotloanelor străbătute cu pasul* prin lume sau prin Oltenia sa natală.

În timp ce *eul profund* (omul care scrie) se plimbă, observând cu atenţie *oameni şi locuri,* neuitând nici modul parabolic de a povesti (*Gerald Bisinger, înarmat cu binoclu italian, scrutează orizontul, spre a descoperi de unde vin noile drumuri în literatură*), *eul biografic* (omul care trăieşte în umbra operei) se ascunde, împiedicându-ne să aflăm câte ceva

BDD-A23569 © 2009 Editura Universităţii „Petru Maior”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 09:11:27 UTC)

şi despre *revelaţiile vieţii*, ale unei mari personalităţi publice ca Marin Sorescu, nu de alta, dar chiar el mărturiseşte că jurnalul nu trebuie scris chiar de oricine.

În *Dialog într-un act* cu Max Frisch (adeptul unui jurnal de *formă prescurtată, telegrafică* în care îşi notează ideile *în vederea neuitării lor*) Marin Sorescu consemnează faptul că acesta face o deosebire între jurnalul intim şi cel încredinţat tiparului, că jurnalul intim *e mai intim*, reprezentând *viaţa mea privată, care nu poate să intereseze marele public*.

Ne-am fi aşteptat ca poetul român să fie de acord cu ideile scriitorului străin, având în vedere că şi el crede cam acelaşi lucru: *M-am ferit şi de jurnal şi de mărturisiri*.

Dar, din acest interviu aflăm, totuşi, că Marin Sorescu apreciază foarte mult jurnalul lui Tolstoi, tocmai pentru că scriitorul rus trece acolo scăderile, greşelile sale, crizele, frământările de conştiinţă, adică exact ceea ce Sorescu a evitat cu bună ştiinţă să facă în jurnalul lui. Ba, mai mult, îi explică jovial lui Max Frisch: *Aş ţine şi eu un jurnal, dar mi-e teamă că se citeşte*

Călcând pe urmele lui Titu Maiorescu, adeptul şi creatorul unui *jurnal telegrafic*, alcătuit din *însemnări prescurtate, precise şi utile*, Marin Sorescu se declară adeptul unul jurnal *necontemplativ şi nelivresc*. Şi la fel de tranşant ca şi în alte dăţi, declară: *Am venit să pun piciorul, să pun mâna, să pipăi, să gust, să miros*.

Romanul călătoriilor va fi în viziunea scriitorului, *un jurnal al cerului gurii, al buricelor degetelor şi al tălpilor* în care va stabili *olfactiv vechimea piramidelor*, se va fotografia pe trepte, *pe anumite trepte*.

Şi iarăşi apare curiozitatea copilului, dar şi nevoia de comunicare a adultului, care, aflat în Mexic, *o ţară suită în pod*, *la 2400 de metri* îl ameţeşte ca şi o gură de tequilla şi alta de ardei iute.

Ca autor în viaţă şi regizor în rodaj, Marin Sorescu nu-şi uită cunoscutul umor şi recunoaşte, surâzând în colţul gurii, că din cauza singurului sport practicat în călătorii şi anume căratul geamantanului, poate fi numit *hamal de lux*.

Jurnalul ţinut în secret este o cunoaştere de sine, o coborâre sistematică în spaţiul eului profund, cum îi spune Proust, sau al eului pur, cum îl numeşte Valéry.

Dar, direct sau indirect, cunoaşterea de sine sau studiul fiinţei profunde se apropie de memorii, care fac parte tot din categoria literaturii subiective. Şi atunci, nedumeriţi, ne întrebăm care ar fi diferenţa atâta vreme cât şi memorialistul, descriind epoca prin care a trecut, parcurge drumul cunoaşterii de sine?

Maurice Chapelan diferenţiază printr-o remarcă fină *două scopuri* diferite: unul, aparţinând autorului de memorii şi celălalt, autorului de jurnale. În timp ce primul *cherche à se faire connaître*, al doilea *cherche à se connaître*, căci autorul de jurnale are ca scop

BDD-A23569 © 2009 Editura Universităţii „Petru Maior”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 09:11:27 UTC)

cunoaşterea de sine, dar, direct sau indirect, se întâlneşte cu posibilitatea *de a se face cunoscut* prin confesiunile sale intime.

Despre posibilitatea cunoaşterii de sine cu ajutorul fie şi al însemnărilor de călătorie aminteşte şi Marin Sorescu în timpul vizitei Berlinului occidental, după ce îşi cumpărase o maşină nouă de scris, căreia îi cere *o descriere realistă a faptelor şi la a cărei atingere buricele degetelor simt înțepături, de parcă se ia sânge la analiză*.

Nu suntem siguri însă la cine face referire când exclamă: *Bine spunea cineva că scriind despre un oraş, te analizezi totodată pe tine*. Dar, aşa cum observă şi Maurice Blanchot, puțini autori de jurnale ajung, cu adevărat, să se cunoască, cei mai mulți reproducând *un fals dialog* cu sine, o confesiune care nu spune mare lucru. Nici Marin Sorescu nu ajunge la observații pertinente despre *fluiditatea interioară* (Maine de Biran). Dar o face intenționat, pentru că scriitorul român fuge de confesiuni, neoferind nici un detaliu despre profunzimile *eului biologic*, despre *relevațiile vieții* unei mari personalități publice. Şi fuga aceasta a lui este justificată. Marin Sorescu şi-a scris impresiile de călătorie cu intenția de a le publica, neuitând nicio clipă să ne amintească că el nu scrie *niciun fel de jurnal*, pentru că *Defectul jurnalului, sau al însemnărilor de călătorie – ca specie literară – e că te întâlneşti prea des cu tine* şi continuă: *Devii propriul tău personaj şi te tot întâlneşti cu tine până la năuceală. Ce-ai văzut **tu**, ce-ai gândit **tu**, ce ți s-a spus **ție**, ce-ai mâncat **tu***.

Deşi îşi scrie însemnările cu intenția de a le publica, preferă să nu revină asupra lor, nici *îmbogățindu-le*, nici *simplificându-le*, nu de alta, dar s-ar putea transforma în poezie şi poeziile, recunoaşte Marin Sorescu, putea să le scrie *şi la Bulzeşti, privind muncile agricole desfăşurându-se în ritm susținut, pe deal, sau la Craiova, în noua ceainărie de pe Calea Unirii* şi nu mai bătea drumuri lungi şi obositoare.

Călătoriile, apreciază cunoscutul poet *sunt de proză şi de dulce,* în timp ce *şederile pe loc sunt de versuri şi de post*.

Dar, paradoxal şi imprevizibil, Marin Sorescu, care vede mai întotdeauna întâlnirile poeților ca un bun prilej pentru participanți de a se cunoaşte, de a comunica şi de a stimula împreună crearea de frumuseți sunt asemănate, uneori, cu campionatele de tenis, la care pe baza unui program de o săptămână *vezi ce ți se arată, citeşti când eşti programat*, n-ai, adică, libertatea de a medita asupra ceea ce vezi, ci vezi mereu *alte lucruri şi mai cu moț, alte întâmplări mai bălțate*, care duc inevitabil la un *talmeş-balmeş de întâmplări şi impresii*.

Deşi, la un festival de poezie ce are loc la Ciudad de Mexico este declarat *cel mai aplaudat poet de până acum*, deşi mărturiseşte, şi trebuie să-l credem, că se simte *ca acasă şi ca între prieteni*, ne surprinde, în mod neaşteptat, cu teoria călătoriei, din care răzbat gânduri neaşteptate despre înstrăinare şi oboseală.

BDD-A23569 © 2009 Editura Universității „Petru Maior”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 09:11:27 UTC)

Sau are, ca şi autorii de jurnale conştiinţa dedublării *eului* amintindu-şi de afirmaţia lui Eugen Ionescu (1937), citată şi de Eugen Simion că *omul văzut în lume nu este niciodată cel adevărat*, mult mai interesantă fiind viaţa decât personalitatea sa publică.

Un lucru este sigur! În timp ce călătoreşte, uimindu-se de minunile lumii şi uimindu-ne cu imaginile ce i s-au lipit de retină, se lasă copleşit de sentimentul neplăcut al înstrăinării, al senzaţiei de constrângere la un program fix, care, impunându-i regulile lui, îl îndepărtează în timp şi spaţiu de locurile natale şi, de ce nu, de el însuşi.

Într-un loc străin nu mai eşti tu însuţi. Eşti tu, plus acel loc străin, care <te strânge>, deci acţionează asupra ta. (Cum, necum), Fie că-ţi place, fie că nu, are un efect asupra ta. Admiri, deteşti, eşti entuziasmat, oftezi etc. De fapt, e locul acela care se pune în valoare, prin tine. Prin urmare, nu mai eşti tu, în stare pură, tu cel adevărat.

Dar unde este cel adevărat? Unde a rămas? *Tu cel adevărat* ai rămas acasă, ne asigură Marin Sorescu, prin lume se află *cel ce călătoreşte*, care, tot admirând sau entuziasmându-se de ceea ce vede, se lasă absorbit de *peisaje, şosele, poduri, stâlpi, livezi*, până la dispariţia totală.

În mod paradoxal *tu acela care te ştiai, ai rămas acasă*, şi tot tu înduri oboseala.

Căci oboseala – şi cheltuielile de nervi, transport şi cazare, tu le suporţi, tu cel propriu-zis.

Şi atunci, se întreabă Marin Sorescu, sau ne întreabă: *Nu e mai bine să şezi acasă?*

Dar să nu ne lăsăm păcăliţi!

Marin Sorescu, scriitor ce cultivă paradoxul şi *cuvintele mereu istețe*, are conştiinţa dedublării eului (şi nu numai aici): *eul dornic* de a cunoaşte, de a comunica cu alţi poeţi, pictori, scriitori, oameni de cultură şi *eul ironic*, care, mângâind cuvintele cu ironie fină, de fapt cu cunoscuta ironie soresciană, *ia în răspăr*, până la negaţie, afirmaţiile primului.

Eul ironic este, în accepţia scriitorului, al *Unuia* (cu U mare) care *plictisit de moarte, le ştie pe toate, le-a mirosit pe toate cu o doză de „deja vu" în sânge*, *cunoaşte marafetul* şi de aceea *ia totul în zeflemea*.

Eul dornic de a cunoaşte şi de a comunica aparţine, tot în accepţia scriitorului, *altuia* (cu a mic) şi în persoana căruia, îl recunoaştem pe Marin Sorescu, *curios ca un copil la magazinul universal, prost de bun* şi care rămâne *cu gura căscată* la tot ce e în jurul lui. El vede oraşul Marrakech ca o *insulă de civilizaţie,* dar şi *un focar de cultură*, care îi oferă prilejul *să se îmbibe* de atmosfera locului şi *să se prăjească* la soarele faimos ce devine *o sursă fecundă în dialogul culturilor*.

Unul şi *altul* sunt cele două euri ale personalităţii dedublate a scriitorului, care, folosind termenul de *despicătură* (*nu-mi place cuvântul „dedublare"*), se plânge de *sfâşierea mea*

BDD-A23569 © 2009 Editura Universităţii „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 09:11:27 UTC)

lăuntrică, de lupta contrariilor pe propria-mi piele, dusă de *doi inşi*, pe care îi cară pretutindeni, *care se ţin de mână, se ceartă şi se trag încoace şi-ncolo*.

Referindu-ne tot la însemnările de călătorie, am putea afirma că, cele două euri, aparţin *călătorului* şi *anticălătorului,* fiecare dominat de instincte diferite: *călătorul,* de instinct cultural şi *anticălătorul,* de instinct anticultural.

Dar, paradoxal, instinctul cultural ia naştere din neputinţa de a se sustrage şi de a masca, faţă de ceilalţi turişti, instinctul anticultural al anticălătorului, care în loc să admire peisajele, *cască ochii* la ele şi cumpără albume şi ghiduri pentru că *biruie bunul simţ*, cu toate că *până acasă nu le deschid*. Şi acasă, le aşteaptă o soartă şi mai tristă. După ce *le arată soţia la prietenele ei*, sunt puse într-o cutie şi *aşa rămân, nou-nouţe*.

Frica de a nu fi pârât acasă, scoate la iveală instinctul cultural, care te face să *alergi cu limba scoasă*, *pe străduţe subţiri să te scobeşti cu ele-ntre dinţi nu alta, mereu în pericol de-a-ţi arunca cineva ceva-n cap*. Însă, ajuns acasă, şi *spălat bine de orele de serviciu, rămâi, după două, trei luni, tot cu ce-ai învăţat la geografie şi istorie în clasele primare*.

Şi atunci, pe cine să credem? Pe *călător*, căruia i-au rămas intacte dorinţa de cunoaştere *cu direcţia: clocotul vieţii*, dar şi dorinţa de comunicare: *cine mai este capabil astăzi să mai asculte gândurile unui alt om?* sau pe *anticălător*, care *hăituit de un instinct anticultural* şi veşnic nervos, se întreabă, oarecum retoric: *De ce oi fi călătorind, Dumnezeule? Că nu ţin nimic minte. Uit totul*.

Ca şi în alte dăţi, Marin Sorescu ne lasă nouă libertatea de a alege.

Şi noi, cititori pricepuţi, aşa cum ne consideră scriitorul, sau, mai puţin pricepuţi, aşa cum ne simţim noi, nu putem să nu ne socotim mândri de a fi interlocutorii marelui scriitor român, în timpul călătoriilor la congrese, simpozioane, în ţară sau în afara ei.

Fie că se simte *călător* sau *anticălător, Unul* sau *altul*, Marin Sorescu călătoreşte cu plăcere, precedat de faima operei sale şi dorind ca însemnările lui de călătorie să fie cunoscute şi de alţii, care chiar dacă se învineţesc de invidie, după cum ne mărturiseşte, tot nu pot nega existenţa unui *om plin de modestie* care călătoreşte *cu bucuria participării la miracolul existenţei.*

Jurnalul sau *Romanul călătoriilor*, indiferent de titlu, rămâne un simbol al bucuriei de a cunoaşte şi de a comunica, creat de un mare iubitor al scrisului, care aidoma morunului neprins (Brăila, 3-5 aprilie 1996), *ocolind şiret toate capcanele şi toate setcile, a alunecat direct în legendă*.

BDD-A23569 © 2009 Editura Universităţii „Petru Maior”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 09:11:27 UTC)

Bibliografie selectivă

De Biran, Maine, *Journal*, vol. I – III, Edition intégrale publiée par Henri Gouthier, Editions de la Bacconnière – Neuchâtel, Suisse, 1954-1957

Chapelan, Maurice, *Anthologie du journal intime*, Paris, Editions Robert Laffont, 1947

Eliade, Mircea, *Cum am găsit piatra filosofală*. *Scrieri de tinerețe*, 1921 – 1925. Ediție îngrijită de Mircea Handoca, Bucureşti, Editura Humanitas, 1996

Sebastian, Mihail, *Jurnal*, 1935 – 1944, text îngrijit de Gabriela Omăt, prefață şi note de Leon Volovici, Bucure□ti, Editura Humanitas, 2005

Simion, Eugen, *Ficțiunea jurnalului intim*, Bucureşti, Editura Univers Enciclopedic, vol. I – III, 2001

Sorescu, Marin, *Jurnal. Romanul călătoriilor*, Bucureşti, Editura Fundației „Marin Sorescu", 1999

Tolstoi, Lev, *Jurnal*, vol. I – II, în româneşts de Janina Ianoşi, prefață, tabel cronologic, note şi comentarii de Ion Ianoşi, Bucureşti, Editura Univers, 1975 – 1976

BDD-A23569 © 2009 Editura Universităţii „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 09:11:27 UTC)